

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Hildegarda z Bingenu: svěťice, řeholnice a léčitelka
Autor práce: Lenka Hlásková
Obor studia: Religionistika
Posudek vypracoval: Mgr. Lucie Kolářová, Dr.theol.
Datum: 11. 5. 2023

Cílem bakalářské práce Lenky Hláskové *Hildegarda z Bingenu: svěťice, řeholnice a léčitelka* je „pokusit se o pochopení pramenů Hildegardiných léčitelských schopností v konfliktu mezi vědomostmi získanými studiem a praxí, a mezi zdroji, pocházejícími z jejích vidění“ (anotace, s. 2), resp. „popsání jejího způsobu léčení a nazírání na člověka v jeho celistvosti“ (úvod, s. 7), resp. záměr „představit středověkou léčitelku, jejíž pojednání o zdravém způsobu života jsou aktuální i v dnešní době“ (závěr, s. 34). Mírně odlišně nuancovaným významům jednoho a téhož cíle odpovídá logická přehledná struktura práce, více či méně přiměřeně rozpracovaná z hlediska obsahu i rozsahu.

Po obsahové stránce nevykazuje předložená práce přímá věcná pochybení, zato ale určitou povrchnost přístupu, v důsledku čehož se kolem konkrétních proklamovaných obsahů leckdy spíše jen krouží, než že by byly důkladně tematizovány. Tak kupříkladu 5. kapitola nazvaná *Historie léčitelství, zdroj Hildegardiných vědomostí?* nemůže nevyvolávat očekávání, že bude čtenář alespoň stručně seznámen se středověkým léčitelstvím a že otázka po zdroji Hildegardiných medicínských vědomostí tak bude zasazena do reálnějšího kontextu. Kapitola obnášející stránku a půl, z čehož třetinu tvoří citát Hildegardiných vlastních slov, je však spíše psychologizující úvahou nad tím, zda a že Hildegardino vědění vycházelo či právě nevycházelo z lidových a klášterních medicínských postupů, o jejichž historickém, resp. náboženském zázemí, proměnách a limitech se ovšem dále nedozvídáme takřka nic. Dojem z toho, že věcně nosných výpovědí je v textu méně než by snad být mělo, umocňuje rovněž to, že autorka na různých místech ráda opakuje jinými slovy totéž a jako by sdělovala novinku (např. informace o tom, že Hildegarda byla přítelkyní své učitelky Jutty ze Sponheimu, se v textu vyskytuje 4x (s. 11, 13, 19, 27); informace o tom, že vystavěla svůj klášter, se, nepočítáme-li závěr, objevuje 3x (s. 11–12, 13, 20); opakuje se úvaha o významu Hildegardiny údajné nevzdělanosti, resp. vzdělanosti (s. 12, 26–27). Textem bakalářské práce se rovněž prolíná úvaha o tom, zda Hildegardina vzdělanost podmiňovala její léčitelství, nebo její vizionářství podmiňovalo její vzdělanost v oblasti léčitelství (srov. s. 7, 26, 32–33, 34–35), a celé to má charakter kruhové argumentace. Formou sugestivní rétorické otázky se tu nastoluje něco, co už autorka předpokládá jako tvrzení, takže čtenář odpověď rovnou tuší a autorčiny úvahy vzbuzují podezření, že jsou samoúčelné – jako nějaká hra na kritickou reflexi. I když je zřejmé, že objektivní stav znalostí ohledně Hildegardina života a myšlení neumožňuje jednoznačné definitivní vysvětlení jevu tak komplexního, jakým jsou skutečné zdroje Hildegardiných léčitelských vědomostí, nelze to řešit pseudo-postupem, který postrádá dostatečný věcný i metodologický fundament. Na jedné straně tedy dobrá a nosná struktura předložené bakalářské práce je na druhé straně naplněna poněkud „rozmazaným“ obsahem, jako by vzájemně zaměnitelným.

Je však třeba také konstatovat, že autorka měla ztíženou situaci v přístupu k relevantním zdrojům. Sama shromáždila reprezentativní výčet literatury, avšak vzhledem k tomu, že do českého jazyka většina

Hildegardiných textů není přeložena, natož aby byla k dispozici kompletní kritická edice, nelze za těchto okolností očekávat vyčerpávající práci s tématem. Daná omezení jsou na úrovni bakalářské práce akceptovatelná.

Jazyková a stylistická stránka není bez výhrad. Autorka místy uplatňuje takřka vzorný odborný vyjadřovací styl a vzbuzuje tím ovšem pochybnost, zda se jedná o její autorské věty (srov. např. druhý, třetí a čtvrtý odstavec na s. 7 nebo třeba rozsáhlý odstavec na s. 20), jinde formuluje věty, které jsou kostrbaté až nečitelné (např. „*Je možné si tedy představit, že tato vzdělaná, a to i medicínsky, snad nejlépe, jak ve středověku mohla jen být, žena, stavěla při svých léčebných postupech na tradiční klášterní medicínu.*“, s. 35) nebo snad přímo nesmyslné („*Hildegardin přínos teologii nemůže být extrahován osamoceně, neboť vztah člověka k Bohu a vztah Boha ke světu prochází celým jejím životem a spisy.*“, s. 22). V textu se také objevují chyby typu nesprávně skloňovaných slov, resp. tvarů vychýlených z vazby, záměna tvarů přivlastňovacích zájmen „svůj“ a „její“ atp.

Je třeba kriticky upozornit rovněž na formální nedostatky. Studentka nepoužívá metodicky obvyklé zkrácené odkazy (u druhé a dalších citací téhož díla) – například: pozn. pod čarou č. 1 a č. 42, přičemž zde nejenom uvádí i jméno překladatele a číslo vydání, ale ve druhém případě dokonce více informací než v prvním, tj. taktéž ISBN a údaj o původním prvním vydání díla. Dále: v některých částech práce vůbec nerozlišuje odkazy na přímé citáty a odkazy na parafráze, jež se standardně uvozují zkratkou Srov. Jinde toto rozlišení činí, ale nedůsledně. Ke zlepšení vizuální stránky by též přispělo odstranění velkého písmene ve slově „Tamtéž“, pokud toto následuje po zkratce Srov.

Souhrnně viděno a zrekapitulováno na základě kritérií stanovených pro posuzování závěrečných prací nicméně lze předloženou bakalářskou práci považovat za náležitý výsledek. Studentka prokázala schopnost pracovat se zdroji a reflektovat vytyčené téma v celkové sledované souvislosti. Navzdory dílčím výhradám je možno konstatovat, že naplnila stanovený cíl a přijatelným způsobem dostála požadavkům kladeným na tento typ kvalifikační práce.

Bakalářská práce Lenky Hláskové může být doporučena k obhajobě. Hodnotím stupněm **velmi dobře minus**. O konečném výsledku rozhodne pověřená komise i na základě hodnocení vedoucího práce a také vlastního průběhu obhajoby.